

Οι διοργανωτές του σεμιναρίου με τον καθηγητή Trompf και ορισμένους από τους συμμετέχοντες

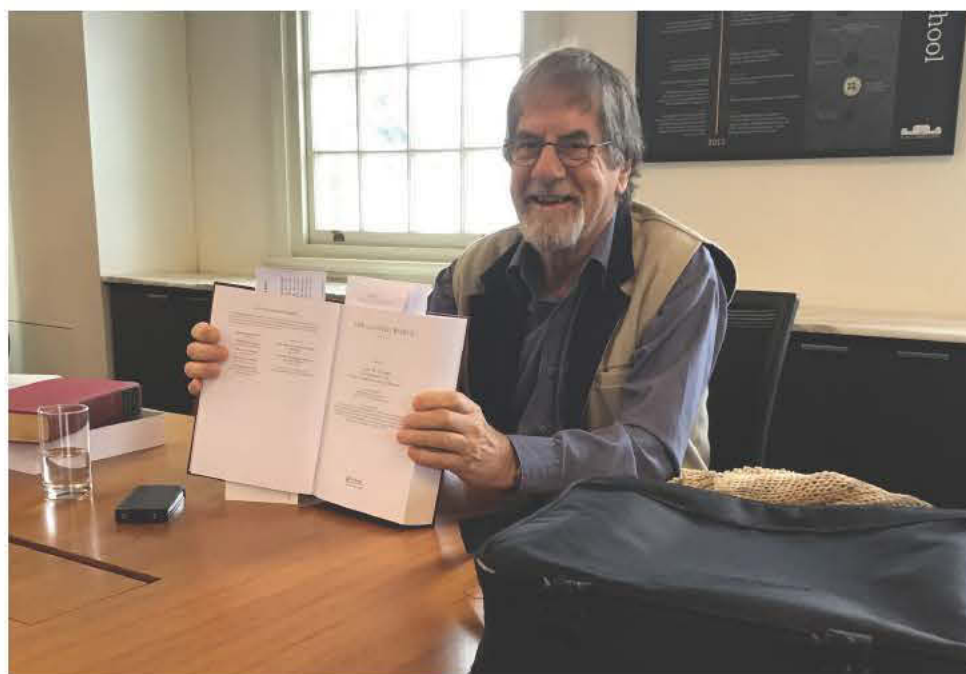
Άποψη των εργασιών του σεμιναρίου στην αίθουσα συνεδριάσεων του Whitlam Institute στο Πανεπιστήμιο του Δυτικού Σίδνεϋ

«Η σύγχρονη σκέψη στο Ισλάμ»: ένα σεμινάριο του Western Sydney University Ένα άλλο Ισλάμ... στην τροχιά του Ελληνικού!

του Δρος Βασίλη Αδραχτά

Πριν από κάποιες εβδομάδες είχα ενημερώσει την Ομογένεια μέσω ενός άρθρου στον ΚΟΣΜΟ σχετικά με μία πρωτοβουλία μου στο Πανεπιστήμιο του Δυτικού Σίδνεϋ σε συνεργασία με τον επίκουρο καθηγητή Ισλαμικών Σπουδών Milad Milani. Η πρωτοβουλία αυτή συνίσταται σε ένα επιστημονικό σεμινάριο με θέμα διερεύνησης την παραγωγή σύγχρονων ιδεών στο Ισλάμ και ξεκίνησε με μία εξαιρετικά ενδιαφέρουσα ομιλία εκ μέρους του διεθνούς φήμης καθηγητή της κοινωνιολογίας της θρησκείας Bryan Turner με θέμα την κριτική κατά του οριενταλισμού, τουτέστιν, των στερεοτύπων εις βάρος του Ισλάμ. Εν συνεχεία, μέσα στον μήνα Απρίλιο, φιλοξενήθηκε στο εν λόγω σεμινάριο ο διάσημος θρησκευολόγος και ομότιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου του Σίδνεϋ Garry W. Trompf, ο οποίος ανέπτυξε το θέμα «Το Γνωστικό Ισλάμ». Το ζήτημα, όμως, που τίθεται εν προκειμένω είναι για ποιον ακριβώς λόγο μπορεί να ενδιαφέρει ένα τέτοιο θέμα τον Ελληνισμό, κάτι που όπως καταλαβαίνετε αποτελεί και τον αποχρώντα λόγο του παρόντος άρθρου.

Όταν αναφέρεται κανείς στο λεγόμενο Γνωστικό Ισλάμ αυτό που έχει κατά νου είναι το Ισλάμ εκείνο στο οποίο σημαίνουσα θέση καταλαμβάνει η έννοια της Γνώσης, η οποία στη διεθνή βιβλιογραφία καταγράφεται ελληνικά ως Gnosis. Ιδού, λοιπόν, το πρώτο σημείο επαφής για τον Ελληνισμό: το Γνωστικό Ισλάμ είναι εκεί-

Ο θρησκευολόγος και ομότιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου του Σίδνεϋ Garry W. Trompf

νη η δέσμη παραδόσεων, τάσεων και νοοτροπιών εντός του Ισλάμ που δίκως το Ελληνικό είναι αδιανόητες ιστορικά! Η Γνώση που προαναφέρθηκε είναι στην πράξη η βιωματική διαμεσολάβηση της απόστασης που θεωρήθηκε ότι υπάρχει ανάμεσα στο Απόλυτο Θείο και τη σχετική ύλη, μία διαμεσολάβηση την οποία οι ισλαμικοί όροι που κατά καιρούς χρησιμοποιήθηκαν άρθρωσαν κατά τα πρότυπα των ήδη καθιερωμένων ελληνικών όρων «Αιών», «Σοφία», «Δημιουργός», «Κένωση», «Πλήρωμα». Ιδού και το δεύτερο σημείο επαφής με τον Ελληνισμό: η ύπαρξη ενός Ισλάμ που σκέφτεται ελληνικά και μάλιστα χριστιανικά ελληνικά, μιας και οι εν λόγω όροι είναι πολιτογραφημένοι στο λεξιλόγιο της Καινής Διαθήκης! Τρίτο σημείο που μας ενδιαφέρει τα μάλα ως Έλληνες –και το οποίο τόνισε ο καθηγητής Trompf στην ομιλία του– είναι το γεγονός ότι σε

όλες αυτές, καθώς και σε πλείστες άλλες όψεις του Γνωστικού Ισλάμ, είναι αδύνατο να μην ανιχνεύσει κανείς την καταλυτική επίδραση του Πλάτωνα, έστω κι αν αυτή στάθηκε ριζικά αναδιαμορφωμένη ή ακόμα και παραμορφωμένη. Με άλλα λόγια, οι μουσουλμάνοι «Γνωστικοί» μαθήτευσαν, εκόντες άκοντες, παρά τους πόδας του μεγάλου Αθηναίου φιλοσόφου! Σήμερα, έτσι όπως δρομολογούνται κατά τεκμήριο οι εξελίξεις στην παγκόσμια ισλαμική σκηνή, το παραδοσιακό(!) Γνωστικό Ισλάμ δυσφημίζεται κατά κόρον ως αιρετικό Ισλάμ. Είναι προφανείς οι επιδιώξεις: ομογενοποίηση, ιδεολογικοποίηση, συμπάρταξη. Και επιπλέον είναι πλίου φαινότερον το πώς μπορούν τέτοιου είδους επιδιώξεις να χρησιμοποιηθούν: σκλήρυνση, μισαλλοδοξία, σύγκρουση. Σύγκρουση με ποιον; Στην περίπτωση του Ισλάμ ο «άλλος» που υποδεικνύ-

ται δεν είναι άλλος από τη Δύση. Σε καμία περίπτωση, βέβαια, δεν υπονοώ ότι η πλειονότητα των σημερινών Μουσουλμάνων πνέει μένεα κατά της Δύσης, αλλά δυστυχώς είναι πολλοί εκείνοι οι επιτελικοί παράγοντες που της πιπλίζουν το μυαλό προς αυτήν την κατεύθυνση. Θα ήθελα να κλείσω με μία κάπως προβοκατόρικη προσωπική τοποθέτηση. Αν οι σημερινοί Μουσουλμάνοι πρέπει να εμπνέονται από κάποιο σύνθημα, αυτό θα μπορούσε να είναι το εξής: «Ας επιστρέψουμε στο Ισλάμ!». Ας επιστρέψουν οι Μουσουλμάνοι στο Ισλάμ της παράδοσής τους, όχι έτσι όπως κατανοούν την επιστροφή οι πάσης φύσεως και κοπής φονταμενταλιστές, αλλά με την έννοια της αναβάπτισης σε εκείνη τη μεγάλη, πληθωρική, πολυσυλλεκτική και δημιουργό θάλασσα της ισλαμικής εμπειρίας που ξεχείλισε από το μήνυμα του Προφήτη. Η προώθηση του Γνωστικού Ισλάμ –έτσι όπως αυτό έχει αποθησαυριστεί στον μυστικισμό των Σούφι, τον Σιιτισμό και τον θρησκευο-φιλοσοφικό στοχασμό μεγάλων Σουνιτών– είναι ένας από τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να υπερβαθεί η στεία αντιπαράθεση με τη Δύση και να προταθούν γόνιμες εναλλακτικές. Και γιατί αυτό; Γιατί το Ισλάμ έχει ήδη μέσα στους κόλπους του ένα από τα πιο νευραλγικά στοιχεία της Δύσης: το Ελληνικό! Καιρός να το συνειδητοποιήσει και να το επανεκτιμήσει...